

Un delict de lesa-pàtria

Fa d'això quatre o cinc anys. La policia, que cercava unes fulles clandestines, téu un registre al Club Muntanyenc, l'estatge social del qual és al carrer Nou. No hi va trobar res, però en un departament que tenia rellogat una societat coral va descobrir... un timbal!

Un timbal és una cosa bèlica, i el que féu el registre, que era una mena de Sherlock Holmes pupi, va començar a fer deduccions. Després de moltes hores, va arribar a la conclusió que aquell timbal, en cas d'un alçament revolucionari, podia tenir una utilitat... De deducció en deducció, féu detenir a tota la Junta Directiva de la societat coral.

Jutgeu la seva satisfacció quan entre la llista de la Junta va descobrir un senyor que es deia Macià, i que no tenia absolutament res a veure amb el de l'Estat Català.

L'home va estar detingut preventivament quinze o vint dies. Com que l'home no era culpable de res, no va haver-hi més remei, a la fi, que posar-lo en llibertat.

—Y, se puee saber—va preguntar indignat, quan li van dir que estava lliure—por qué me han detenido?

El Sherlock Holmes fracassat se'l va quedar mirant.

—¿Le parece a usted poco—va respondre-li—llamarse Macià?

El camí més llarg

Ja fa uns quants mesos, la revista d'avantguarda *Hèlix*, que fan uns quants xicots de Vilafranca, va publicar un article de Frederic Mompou en el qual el compositor català parlava de la seva música.

La revista *Musicalia*, de L'Havana, el reproduí, traduït, naturalment, del català a l'espanyol.

Imagíneu, doncs, la sorpresa que hem tingut en veure al darrer número de la *Revista Musical Catalana* fragments de l'article d'en Mompou retallats de la revista cubana, reproduïts en castellà.

La mateixa revista *Hèlix* publicà, aprofitant la seva vinguda a Barcelona, un article del músic americà Villalobos, que la mateixa revista de L'Havana també ha reproduït.

Esperem el número vinent de la *Revista Musical Catalana*, a veure si hi trobem l'article de Villalobos, després d'una doble travessia de l'Atlàntic.

Geografia de Catalunya

Fa poc passava uns dies a Caldes de Malavella un aristòcrata resident a Barcelona, que té el seu palau en l'encruentament de dues vies molt centrals de la ciutat. Aquest aristòcrata és un marqués, pare d'un altre marqués; ocupà ja fa molts anys l'alcaldia de Barcelona i, no en fa tants, la presidència de la Diputació.

L'home digué en una tertúlia de balneari: —He vingut a Caldes des de Santa Fe del Montseny. Hi he passat uns dies deliciosos. Quin clima més fresc! Imagíneu-vos, a més de mil metres d'altura i en ple Pireneu!

Els infants terribles

Un artista català que no volem anomenar, sentia una nit, des del seu llit, que a l'habitació del costat, ocupada per un dels seus molts fills, aquest es bellugava i xiulava.

—Què et passa que no dorms?—li preguntà el seu pare.

—Oh, és que no em recordo com es fa—respongué el vailet.

El nostre amic Rafael Campalans reptava un dia el seu fill, perquè en lloc de «macarrons» deia sistemàticament «marracçons».

«Macarrons» t'he dit. Ho has de dir sempre així, sentit? A veure, digues-ho.

El nen, entre l'obediència al seu pare i una rectificació que devia vexar el seu orgull, trià per respondre:

—Fideus.

Visita de compliment

A darreries de la setmana passada vàrem tenir el gust de rebre la visita de la nena NELIA, la famosa nina-símbol dels productes immillorables que porten el seu nom. El motiu de la seva visita era preguntar-nos com havíem sabut la procedència de la seva nissaga catalana. Gustosíssims li explicàrem el que ens demanava i més encara.

—Sàpiga, senyoreta NELIA—li diguérem en acomiadar-la—que en aquesta casa se sap tot, i els nostres mals de cap ens costa. De la mateixa manera que sabem que el català és la seva llengua nadiua, estem assabentats, per experiència, que els deliciosos xocolates amb llet, els caramels, les galetes, els bombons NELIA que vostè fabrica són de les laminadores més gustoses del món.

CARISERIA
FITO
BARCELONA

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

ORIGEN DE LA TUBERCULOSI

Aquesta terrible malaltia és produïda generalment per contagi i són més propenses a adquirir-la les persones dèbils. El microbi és a l'aire i en respirar passa als pulmons, on, si es tracta d'una persona dèbil, es desenrotlla i reproduïx donant lloc a la malaltia. Per això recomanem els metges a totes les persones dèbils, als anèmics i convalescents, que prenguin el

FOSFO - GLICO - COLA DOMENECH.

Un diumenge a Castelldefels

L'APERITIU

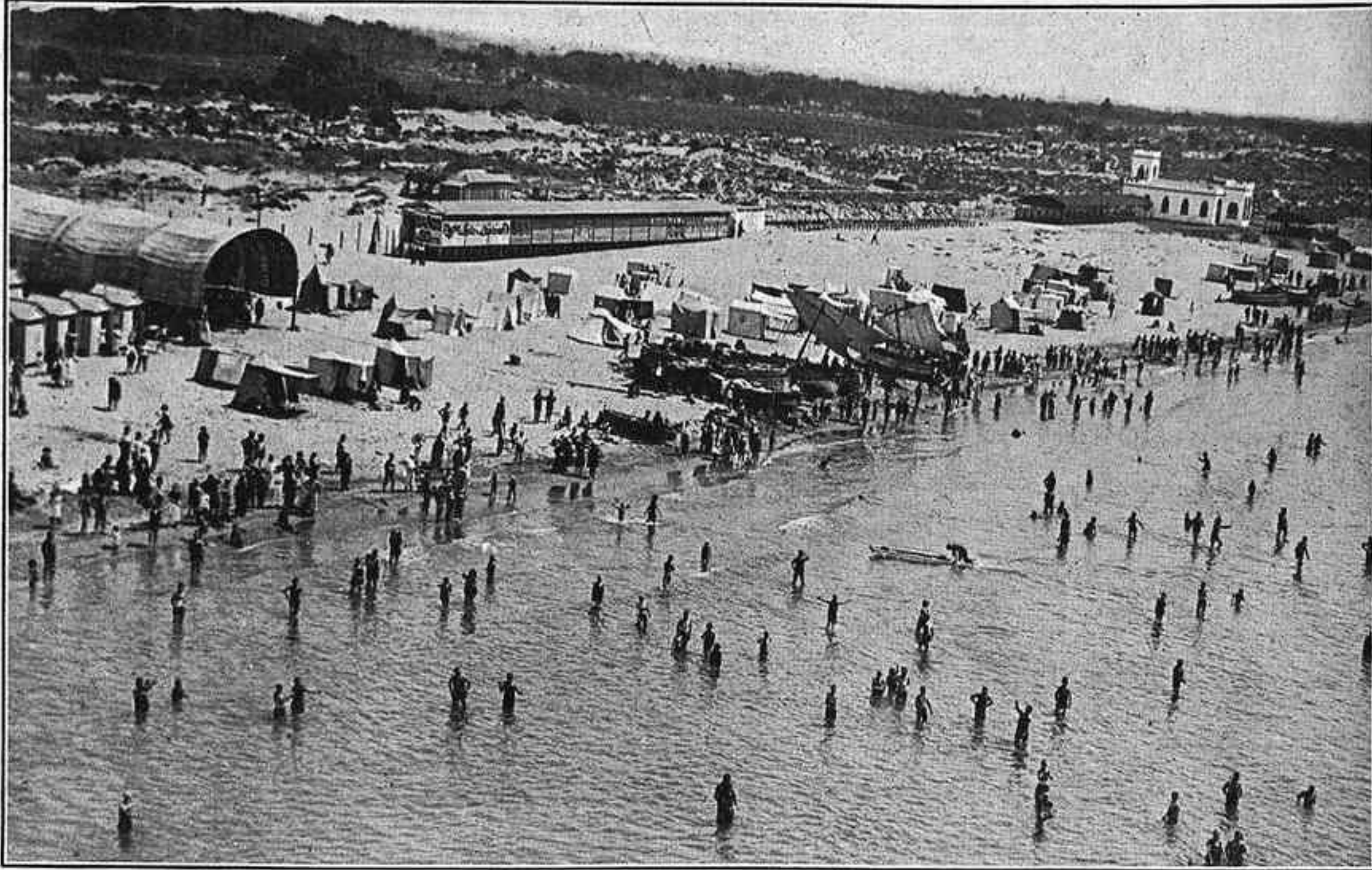
Un poblet minúscul, unes torratxes—mig brunades—de color de mel, una muntanya aspra clapada amb el verd brut de quatre garrofers i al capdamunt la silueta altiva d'un castell de conte de Perrault amb la torre principal d'un carni delicadíssim i una de les torratxes com envernissada de menta, fou la postal que, durant molts anys, ens

volupament, tots els horaris de trens especials que en l'actualitat regeixen per a traslladar-se a aquesta platja popularíssima, tenen una explicació lògica i invariable: se'n varen assabentar uns amics de l'Audit matrimonial, hi varen fer cap, retornaren a Barcelona convertits en els més acríms propagandistes, el diumenge següent ja hi ha-

guarda-roba i, ensenyant la llauneta—que s'ha enganxat sobre el pit—amb un gest de polician anglès, sollicita molt convençut: —Farà el favor de posar aquesta lligacama al 113?

O aquesta altra:

—Seria tan amable de posar la mà a la butxaca dreta de l'americana número 249 i

serví la imaginació cada vegada que tractàvem d'evocar aquest indret amable, d'una malenconia clara, de Castelldefels.

La gent d'aquest poblet anava passant els dies posant moltes arengades en remull i empenyent la seva vida gris i sense turbulències amb una resignació i uns badalls de tristesa definitius. Quan arribava el diumenge, la gent jove ballava amb un manubri ple de xacres i els vells i la canalla anaven a la carretera a embadalir-se amb l'espectacle, vagament esportiu, dels automòbils que passaven deixant un nuvolet de fum blau carregat de presumpció.

Algun diumenge autumnal —i això que anem a dir era un esdeveniment que el poble comentava d'una manera favorable— arribaven cinc o sis xicotets amb cavallets desmuntables, capes de pintura i aquarella sota el braç, que es plantaven al bell mig d'un carrer i feien un paisatge amb el castell al fons que entusiasma la quitxalla i estimulava els grans a fer unes exclamacions probablement molt sinceres, però no pas massa estimuladores per als futurs artistes:

—Dissabte passat va venir un senyor de Barcelona, que aquell sí que ho feia bé!

Segons sembla, va durar una temporada que, degut a l'assiduitat admirable amb què els artistes—excel·lents i mediocres—visitaven el poblet

de Castelldefels, quan hom entrava dins una casa per a sol·licitar amablement un vas d'aigua fresca, la mestressa us mirava de cap a peus i acabava sentenciant amb una rialla plena de picardia:

—Ah, vaja! Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vaja, que no diguin! Tot plegat fa un fàstic terrible!

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vaja, que no diguin! Tot plegat fa un fàstic terrible!

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vaja, que no diguin! Tot plegat fa un fàstic terrible!

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vaja, que no diguin! Tot plegat fa un fàstic terrible!

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

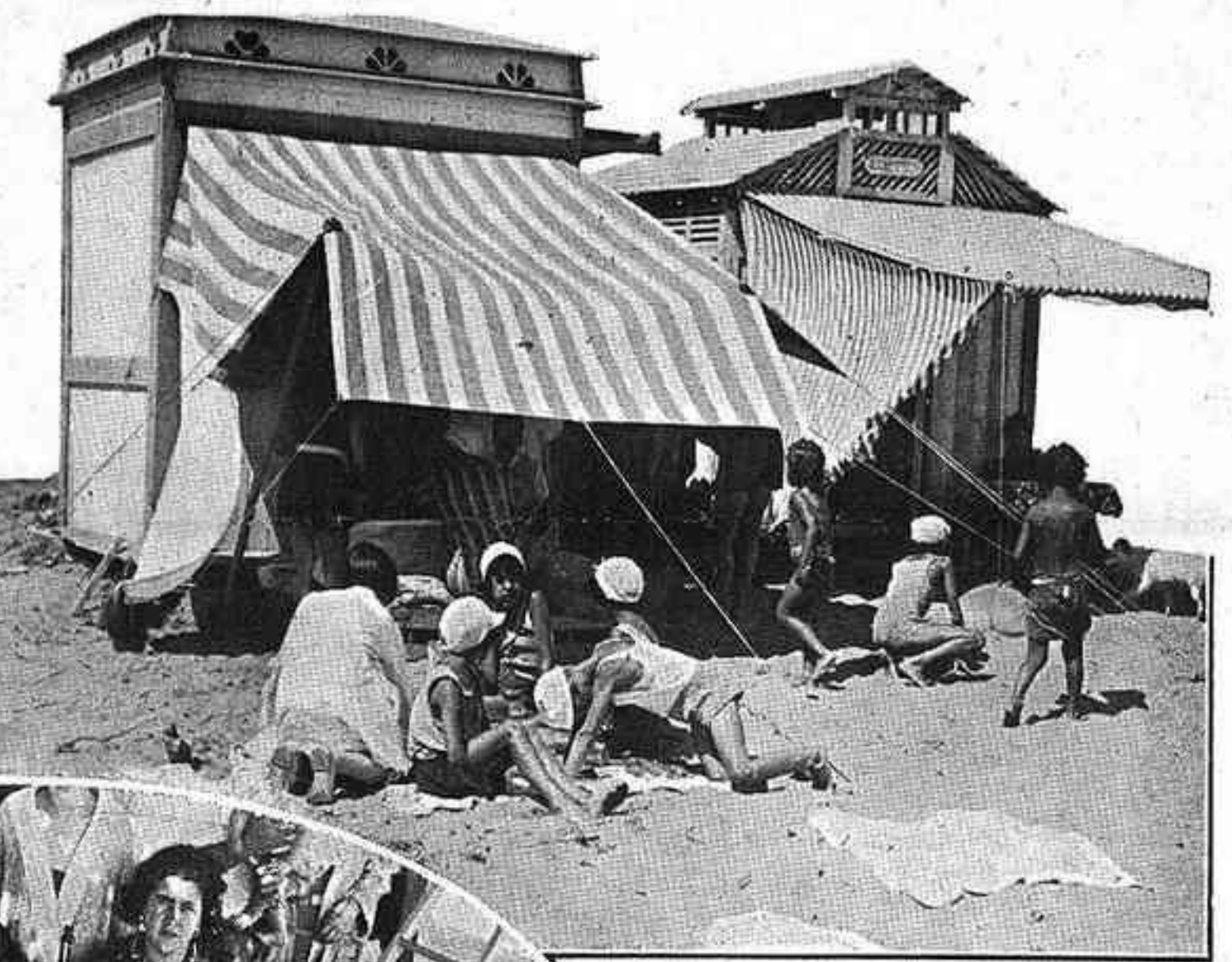
—Vostè també és aquarellista, veritat?

—Vostè també és aquarellista, veritat?

treure'n una clau per obrir les llaunes de sardines?

El més tràgic de tot això és que a l'home del guarda-roba no hi ha ningú que el rellivi.

La platja de Castelldefels diumenge al matí, el punt dolç de totes les platges i encara més de les populars: la multitud—

potser ja no caldria dir-ho—que jeu a l'arena i xipolleja per damunt de les onades infantilment, hi és amb una proporció alarmant.

Anem veient:

La senyora que canvia la pell i aguantava aquesta fricció infernal de sol amb una resignació absoluta, untant-se la pell amb oli d'ametlles dolces molt de tant en tant i escoltant les quatre vulgaritats d'una senyora veïna que no para de donar-li fórmules i consells per evitar-li tots aquests neguits.

El cop d'efecte és, invariablement, aquesta frase:

—Vostè potser no en farà cas, però d'ençà que ho faig no he tornat a canviar més la pell. I això que quan anàvem a Caldetes era allò que se'n diu un escàndol de debò. Calculi que ja m'havien tret un motiu i tot.

—Ah, sí? I com li deien?

—Simplement: boia.

Una barraca en forma de V de cap per avall, d'un color mantega, situada en una de les muntanyes d'arena més elevades de tota la platja.

L'habitent dos homes extremadament escardalens amb *slip* negre i una gran papirina triangular damunt del cap. Prenen el sol immòbils, estatuàrics, sense una novella als dits, amb la més absoluta de les desprecupacions.

Hom no pot refusar el presentiment que deu tractar-se de dos vegetarians convençuts.

Molts ciclistes... Arriben a ramats, amb l'ampolla de gasosa plena de vi i la mica de dinar ficat dins el mocador blavíssim. Baixen les bicicletes fins a la platja, les enganxen a l'arena i als peus segons al manipular s'hi han entortolligat uns calçotets i damunt del *stillin* penegen uns pantalons vulgaríssims gràcies als quals i a la indulgència de la gent dels voltants, ha pogut despullar-se amb la convicció que llur moral no n'haurà sortit del tot mal parada.

Més que despullar-se, aquests ciclistes pudorosos sembla que tracta d'auto-escamotejar-se alguna peça de roba interior.

Però no acabarem mai d'explicar coses pintoresques de Castelldefels, perquè és la platja popular per excel·lència, en el sentit que és la freqüentada per la gent més variada i de tots els estaments.

MANUEL AMAT

JOSEP MARIA DE SAGARRA

DE MADRID ESTANT

La "Casa de Catalunya" Mirant a fora

S'acaba de fer públic que els catalans de Madrid han decidit de constituir-se en una entitat anomenada "Casa de Catalunya".

De totes maneres, aquesta manca d'èxit no pot servir per que la gent es desanimi i abandoni definitivament un projecte que té moltes raons perquè sigui realitzat.

Com moltes altres persones, hem rebut la invitació de col·laborar en el nou projecte, i com que per endavant estavem ja convençuts, si no del seu èxit, de la seva conveniència, hem cregut del cas demanar als nostres amics de la "Casa de Catalunya" que volguessin explicar des de MIRADOR el veritable abast del seu projecte.

Parlem, entre altres, amb els senyors Joan Pardo, Rafael Martí i Joan Altés, de la Junta organitzadora.

—Per endavant—ens diuen—que consti a tothom que no tractem de constituir un altre "casino recreatiu" propulsores de festes i desfils amb músiques i vestits regionals, que en aquests darrers temps tant han divertit els madrilenys. Catalunya ha demostrat que era alguna cosa més que una comarca pintoresca, disposada a enviar companyies per a certes apoteosis de sarsuela.

«La nostra casa podrà ésser la llar i el punt de reunió dels catalans de Madrid. No menysprearem cap element extern que pugui contribuir a que els nostres compatriotes sentin la companyia de les coses del nostre país; però, a part d'aquest aspecte de la vida social, creiem que la nostra empresa, perquè sigui digna de la nostra catalanitat, ha d'anar més enllà, i ha de tenir altres objectius més importants.

«Cal tenir present que a Madrid, com a centre irradiador de la vida política, administrativa i espiritual d'Espanya, els catalans no sols hi tenim persones, sinó també interessos, que poden ésser desfigurats o mal compresos si nosaltres som els primers de negligir-los.

«Per tant, la nostra tasca haurà de radicar en tot el que sigui facilitar la comprensió de les nostres qüestions particulars, comprensió que naturalment ha d'anar compensada amb la que han de tenir els catalans dels problemes i de les realitats que a tots ens uneixen.

«Per aquesta tasca ens inspirarem en els

actes de cordialitat que les representacions de la intel·ligència catalana i castellana van celebrar no fa molt a Barcelona, amb l'adhesió cordial de grans masses de ciutadans, i que va tenir la virtut, junt amb altres fets, de desvetllar un gran corrent de simpatia envers la nostra terra.

«Laborarem, doncs, per una concòrdia fecunda i ampla, sense compromisos ni lligams amb els partits polítics, car no és difícil de comprendre que les eventualitats i les fluctuacions d'aquests podrien comprometre la permanència de la nostra obra.

«Les activitats de la "Casa de Catalunya", segons ja diem en el manifest que hem publicat, seran de caràcter divers. Pensem crear una Biblioteca catalana completíssima, organitzar conferències, exposicions i altres actes culturals. En l'ordre econòmic, projectem el funcionament d'una oficina d'informació i de gestió que podria prestar tota mena de serveis als nostres comerciants i industrials.

«L'orientació no és altra que la que es desprèn del que acabem d'indicar. Possibilitats de realització? Ja pot comprendre tothom que això no depèn pas d'aquest nucli de catalans, que amb el millor entusiasme ha tingut aquesta iniciativa. Cal, abans que tot, la decidida cooperació de les entitats culturals i econòmiques de Catalunya, de les Corporacions públiques, etc.

«Finalment—ens diuen—, tenim més d'un centenar d'adherits i diàriament augmenten. En aquests moments ens preocupem principalment de la constitució a Barcelona d'un Patronat, que tindrà la missió de coordinar i orientar l'assistència de les entitats catalanes a la nostra obra.

«No obstant, tenim confiança en l'èxit. Distingides personalitats han promès d'ajudar-nos. Podem ja avançar alguns noms, com el dels presidents de les Diputacions de Barcelona i Lleida i el dels senyors Ferran Valls i Taberner, Rafael Campalans, Ventosa i Calvell, Oliva, Gibert, Vilanova, Pughès, Ruiz Manent, Colls, Morera i Galícia, Vila Sacanell, Coll, Ayats, i tants d'altres.

«Finalment—ens diuen—, tenim més d'un centenar d'adherits i diàriament augmenten. En aquests moments ens preocupem principalment de la constitució a Barcelona d'un Patronat, que tindrà la missió de coordinar i orientar l'assistència de les entitats catalanes a la nostra obra.

No cal pas afegir res més a les paraules dels nostres amics, si no és per a subratllar l'interès extraordinari d'aquesta iniciativa que amb una oportunitat indiscutible es posa al servei de Catalunya.

IGNASI ARMENGOU

Madrid, juliol de 1930.

Una cosa és predicar...

La setmana passada parlàvem ja del congrés que la Unió Interparlamentària ha celebrat a Londres. Hi han assistit uns cinc cents parlamentaris de tots els països, fins delegats xinesos que havien fet el viatge des de llur país per pendre part al congrés.

La majoria de delegats quedaren una mica parats de veure que també hi havia delegats italians.

—Quin parlament representen? — es preguntaven els socialistes noruecs —. Deuen ésser més aviat enviats del govern.

Potser adonant-se de la sorpresa que causaven, el diputat Porcelli féu un discurs superparlamentari en el qual es guardà com d'escaldar-se de pronunciar la paraula "feixisme".

En un engrescament oratori, exclamà: —Si hagués de triar entre la llibertat i la mort, preferiria la mort.

—Ja té sort—va dir un delegat suec a un vel seu—que no es troba en el cas d'escollir.

Discurs interromput

Les sessions tenien lloc a l'Abadia de Westminster, al mateix temps, moltes vegades, que les de la Cambra dels Lords i les de la dels Comuns.

Mac Donald havia de pronunciar el discurs de clausura. Però quan s'al·lò per pendre la paraula, tot Westminster ressonà amb grans crits. Eren els uixiers de la Cambra dels Comuns que anunciaven als diputats anglesos escampats pels passadissos que s'havia obert una votació.

Aleshores, amb l'astorament dels cinc cents parlamentaris estrangers, Mac Donald abandonà el seu lloc a pas gimnàstic per anar a votar.

A penes, en tornar, havia començat el seu discurs, que ressonaren altra vegada els crits dels uixiers avisant de nou als diputats anglesos lo votació començada.

Mac Donald es deturà i digué senzillament, després d'una curta vacil·lació: —Prego els senyors parlamentaris britànics: que vagin a votar.

Paciència

Un dels principals membres del partit treballista, J. H. Thomas, actualment estiu jant en una platja irlandesa, rebé no fa gaire la visita d'uns vells camarades, els quals no li amagaren, amicalment, les decepcions de la classe obrera anglesa davant les escasses realitzacions pràctiques obtingudes d'ençà d'un any pel gabinet Mac Donald.

—Abans—els respongué Thomas—jo pensava com vosaltres. Després m'han encomanat un ministeri, i només al cap de cinc minuts d'exercir-lo, ja m'he adonat que la revolució social no podia fer-se en cinc minuts.

Al poder

Aquesta frase de J. H. Thomas en recorda una altra de Ramsay Mac Donald la primera vegada que fou ministre. Els treballistes l'interpelaven violentament: —En sis mesos que ja que sou al poder, què heu fet?

—Camarades—respongué Mac Donald—, al poder s'aprèn sobretot el que no es pot fer.

Profecia o constatació?

El pastor W. K. Jacobs, famós als Estats Units per la seva afició als temes paradoxals, en un sermó recent anuncià una propera guerra entre els sexes. Aquest sermó féu algun soroll; alguns se'l prengueren en broma, d'altres seriosament i àdhuc pel cantó tràgic.

El senador Borah s'accontentà de posar-se a riure tot dient: —Una guerra entre els sexes. Però si això no és una profecia. Es una constatació.

Feminisme anglès

Com per donar la raó al senador Borah, encara que sigui en un altre país, les dones s'emporten un seguit de victòries.

Després del ràid magnífic de miss Amy Johnson a Austràlia, després de la victòria de miss Brown en la volta aèria a la Gran Bretanya, vet aquí una altra dona, miss Foster, que guanya el premi del Rei en el concurs de tir, a Bisley, en competència amb dos cents oficials de Sa Graciosa Majestat. Els espectadors, engrescats, l'han duta en triomf, com fins els nostres il·lustrats han reportat, i la premsa anglesa diu que s'ensorra, pe, a darrera peça, la predominància masculina. Però resta encara un baluard inexpugnable: la Cambra dels Lords. Resistirà gaire? Els atacs han començat. Ja diem la setmana passada que lady Astor, que fou la primera dona que seguí a la Cambra dels Comuns, també vol ésser-ho a la dels Lords.

Execucions frustrades

Segons les agències d'informació, un condemnat a morir penjat, a Holanda, ha sobreviscut a l'execució.

El cas recorda el d'un irlandès anomenat Mahony, condemnat a la pena capital i que sobrevisqué. Poc temps després, un tal Donovan el matà en una baralla de taverna.

L'assassí fou detingut, jutjat i... absolt. La justícia anglesa considerà que Mahony legalment era mort i, per tant, Donovan no l'havia pogut matar.

Un altre cas d'execució frustrada fou el del nihilista Relieff. La corda que servia per penjar-lo es trencà al moment crític. Es comunicà el fet al tsar, el qual decidí indultar-lo. Però al moment de firmar, se li acudí preguntar: —I què hi ha dit Relieff?

—Que a Rússia no es fa res ben fet, ni solament penjar un home. —Proveu-li el contrari—ordenà el tsar. I Relieff fou tornat a penjar.

La moral i els salvatges

Tot home primitiu, en eixir de la selva, porta un gruix d'amoralitat tan espès, que vol fer-li adoptar de cop la moral civilitzada (la superficial, que és la que interessa ensenyar-li) és una absurditat.

La bona fe d'alguns missioners protestants i catòlics, llurs esforços i llur constantia admirables, han fracassat fins ara. Mentre el missioner predicava que «calia vestir-se» i s'esforçava a legalitzar els lligams de l'amor natural, els altres blancs els prenen les terres i les dones!

Així el salvatge va conèixer la moralitat al mateix temps que la immoralitat, i va confondre-les tan bé, que encara no ha arribat a distingir l'una de l'altra.

Estimar la dona que els plau quan l'ocasió es presenta i quan tots dos en tenen ga-

Però la policia intervé. —Què feu aquí? —Passem l'estona... L'agent es dirigeix brutalment a la noia: —Tu quin ofici tens? —Jo?... No faig res... —De què vius? —Ella no pot comprendre la pregunta. Els cal tan poca cosa per viure! I l'agent insisteix: —No vas mai a jeure amb els homes blancs? —Sí... de tant en tant... —I ells no et donen diners? —Pocs... alguna vegada... —Molt bé! Es tot el que em calia saber. Estàs enregistrada? —Enregistrada... què és això?

Tahitianes en un bosc de cocoters

nes, llevar-se la roba quan els faci nasa o quan tinguin calor, és d'una lògica aclaparadora! Però aquests són justament els punts sensibles de la moral civilitzada i la que inspira que encén les discussions dels moralistes!

Quan els primers «importadors de moral» varen desembarcar en les illes llunyanes del Pacífic, els homes, les dones i els infants polinèsics anaven quasi nus. Es banyaven als torrents i a les platges plegats i barrejats. Des de l'edat més tendra tots coneixien els secrets de la procreació.

Menjaven i dormien en famílies sota un sostre de «niau», i s'estimaven, neixien i morien simplement, francament. L'adolescent mirava la nuesa de les dones sense cap torbació. Estava ja avesat a veure-les des de petit i per excitar-lo calien les danses provocants i lascives, creades amb aquest intent.

L'acoblament era una festa pública d'amor, de música i de flors. Es celebrava damunt la sorra coralina coberta de tiarès i de branques de llimoner salvatge. Els músics, els parents i els amics feien rotlló al voltant de la parella, i les veïles comares, que vessaven experiència amorosa, els donaven consells i els excitaven.

Els naixements eren també una festa de família, els invitats cantaven i cridaven per animar la partera i ajudar-la.

El corc civilitzat de l'enveja i de la gelosia no havia tarat encara el cor simple i honrat d'aquells homes. Sabien perdonar la dona infidel i acollien tots els fills amb amor, fossin de qui fossin.

I aquesta terra de fraternitat i d'amor fou enviada pel homes menys morals de la terra: aventurers, pirates, ciutadans expulsats, missioners-traficants, polítics sense escúpols.

Heus ací els primers mestres de moral que ha tingut el salvatge. En nom de la civilització varen reglamentar la propietat, l'abillament, l'estètica i la procreació, i sota el perniciós exemple de llurs baixes ambicions i vicis, el maori ha adquirit una aparença nova d'home semicivilitzat. Però els primitius instints no han mort encara, viuen tan arreïats a la terra oceànica com les soques immenses dels «banyans» de la selva.

Ara, quan un home i una dona s'estimen prou per a viure plegats, els mariden. Quan no s'estimen més, els divorcien. Les polinèsiques segueixen enganyant llurs marits, però, a l'exemple de les dones «molt civilitzades», ho fan d'amagadet. Oh!, plaer suculent de civilització: burlar-se del marit, tot estafant les lleis i l'Església.

Per a la tahitiana soltera la qüestió sexual ha esdevingut més complicada. Ara a Papeete qualsevol noia independent que vulgui fer l'amor té de tenir permís de les autoritats. La policia les detura així que posen els ulls tendres sobre un mariner o qualsevol foraster. Només cal que les vegin parlant o fent brometa amb un home. A cada arribada de vaixell s'operen les detencions. Els mariners àvids d'amor i de tendresa cerquen la companyia d'una dona. No és un desig ardent ni luxuriós que els empeny, és l'enyorança de la llar, una barreja confusa, però noble, de sentiments filials i conjugals.

Jo els he vist ben sovint caminar en parelles, fent braçet castament, o asseguts a la sorra amb les mans enllaçades. Esguardaven el gran lagoon tranquil, penetrats d'una beatitud immensa.

Advertisement for F. Vehils Vidal, located at 32, Portal de l'Angel, 34 and 7, Plaça Universitat, 7. The ad lists services like presenting an assortment of bath clothes and various drawings.

Advertisement for Mobiliari d'Art Busquets, a decorator and furniture maker, located at Passatge de Gràcia, 36, Barcelona. The ad lists services like decorating and creating objects of art.

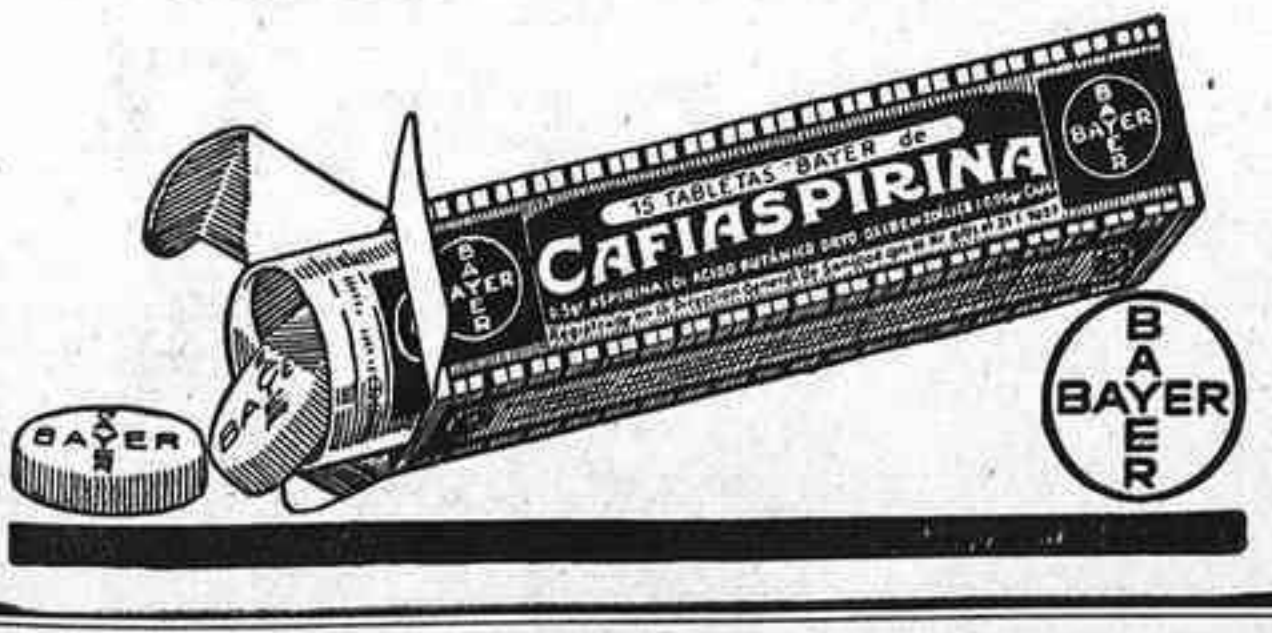
Aquest número ha passat per la censura governativa

Contra todos los dolores no hay remedio de acción tan rápida como las tabletas de CAFIASPIRINA

Sus efectos son también Insuperables en las neuralgias, dolores de muelas, de oídos y de las sienes, así como también en los que acompañan a las molestias periódicas de las señoras.

Aumenta el bienestar, despeja el cerebro y no ataca el corazón ni los riñones.

Feu fer els vòstres gravats en la UNIÓ DE FOTOGRAVADORS CORTS, 481 : Telèfon 33421

LES LLETRES

Per una literatura catalana

IV

"LE CRIME DES JUSTES"

Aquesta és l'obra cabdal d'André Chamson. Aquest llibre formidable, escrit sobre pedra, amb una sobrietat digna d'un heroi antic, obre unes possibilitats il·limitades a una literatura humana, barrejada als elements de la Natura i de la matèria.

La literatura es presenta, o com una apoteosi de la civilització d'un poble, o com un testimoni. Le Crime des Justes és això darrer. Un testimoni serà i inapel·lable d'una civilització natural, deslligada de tota inflació del cervell, sotmesa a les lleis tàctics de les estacions, dels treballs, de les joies, consistents i callades, de la nutrició.

Chamson ens ha explicat tot això amb una retenció patètica, de la qual ha voluntàriament exclòs tot verbalisme romàntic.

Cap llibre, com aquest, no deixa en el pit el pes d'una responsabilitat humana més dura i dolça, al mateix temps, de fortor.

En les Cevennes, departament francès del Migdia, la vida del poble transcorre monòtona i placida com un doll d'aigua. Els treballs s'encadenen als deures, els deures als treballs. Els homes es reposen en la fatiga i en la consciència del deure acomplert.

«Per servir d'exemple als homes d'aquest poble, d'aquesta vall, cal que les virtuts estiguin lligades a les necessitats de cada dia. Prenen un aspecte heroic o sublim, desparten la malícia, no per la seva grandesa, sinó pel que tenen d'excepcional i d'esperat.»

Els Arnal, una família arrelada al país per una profunda tradició de respecte i d'autoritat, dominen, per una convenció tàcita, extralegal, tal el joc de les voluntats i de les passions humanes. Arnal, el més vell, és el jutge inapel·lable, els consells del qual són escoltats sense replicar.

«La idea que Arnal tenia de la justícia és d'origen cristià, però ell l'havia separat de tota creença i era, només, una idea laica, pàgessa, terra a terra, que trobava més força en la necessitat que en l'esperança.»

Ell sabia que la regència moral que exercia damunt els homes no reposava directament en la seva honestat, sinó en la confiança que hom acordava a aquesta honestat.

Perquè encara que Arnal, per una llarga tradició arrelada com un costum, portava en ell la idea de justícia, no podia, per això, sostreure's a la idea que aquesta justícia necessitava un control. Amb una mena d'irresponsabilitat inconfessable, justificava la seva justícia pel jutjament dels altres.

I així vivien en la consciència de llur dignitat sols i tancats, semblants als homes que marxen en un camí perdut, es sentien voltats de mil presències exigents, de mil testimonis sense pietat.

El poble, tot enter, reposava en la consciència que tenia d'aquesta honestat.

Arnal era la raó del poble. I la seva justificació.

Els Arnal vivien en el Maubert, una masia lluny del poble, claustrada com un convent.

«A casa seva, al mig dels seus fills i dels seus nebots, la idea de la seva vida sorgia poderosa: el gran orgull i el gran deure de la família. Sense parlar-ne obertament, tots els pensaments, totes les al·lusions anaven a aquesta idea, i cada una de les seves frases, dels seus moviments, semblaven correspondre a un codi secret del deure i de l'honor.»

En mig d'aquesta severitat i d'aquest ordre, una noia, forta i bella, havia nascut muda. «Clémence era, per a ells, un ésser marcat per un signe fatal. Una llaga que Déu havia obert en la família.»

Maurice, el seu germà, un pastor jove i fornit, trobava sovint Clémence estesa, les mans obertes, en l'herba grassa. En la immensa solitud callada de la vall, Maurice li besava les galtes.

«Llavors Clémence descobria en ella una nova alegria, car el batec de l'aire i de la sang eren el sol eco de vida, en aquest cos tancat als sorolls del món. En aquests minuts ella sentia, com un ocell a la mà, el seu ofec, el xiulet de la saliva en els llavis i els cops solemnes de la sang a la gorja.»

«Maurice, allargat, tot al damunt d'ella, separat de la terra i de les herbes per aquest cos tan lliure dels seus moviments que responia a cada un dels seus gestos, sentí que oblidava el so de les paraules humanes per les quals es fixen les morals i els deures. Tots els lligams de la sang, el costum del respecte familiar s'enderrocaren en aquest silenci mai interromput, en aquest somriure inexplicable, en aquest inflament de venes i, sobretot, en aquesta trama quotidiana de treballs i de jocs que al voltant d'ella i al voltant d'ell nuava els camins i les riberes, els prats i els arbres de la muntanya...»

D'aquest incest nascué un infant que caigué en la família com una maledicció. Tot l'edifici que els anys, els segles, havien construït damunt la roca, s'enderrocà al buf d'un pecat. La dignitat, l'honor dels Arnal formaven un bloc compacte, indissoluble. Una fallida i res no podria aturar la davallada.

Clémence és muda? Maurice és jove? Sí! Però són Arnals, i en llurs venes corre una sang, fins ara immaculada.

Maurice partí. Clémence visqué una vida de solitud feroç. El fill del pecat, matat pel vell Arnal, fou enterrat en la muntanya.

I sobre el Maubert s'estengué l'ombra de la desgràcia i mai els Arnals no alçaven les parpelles al cel...

L'assassinat fou descobert. Arnal es declarà autor i únic responsable.

La notícia de la seva culpabilitat caigué, en el poble, com una pedregada. «Cada u sentí que amb Arnal perdia una força, un orgull, un suport. I aquella comunitat que vivia sense necessitats, una vida aspra, econòmica, prudent, mancava, d'ara endavant, del seu nexa aglutinant.»

I Arnal travessà el poble, desert, abandonat. La gent s'havien tancat darrera les finestres closes.

Un respecte solemne omplia aquesta solitud, la qual semblava ésser el comandament de tots els cors: el desesper cruent de l'home que sent enderrocar-se una creença antiga...

Vet aquí els elements d'aquest llibre excepcional, escrit de cara a l'home, esprement-se el cor, despulat de tots els artificis del llenguatge i de totes les subtils de la civilització.

Puguin els escriptors catalans trobar-hi una deú saludable d'inspiració.

JAUME MIRAVITLES

ELS LLIBRES

VARIETATS

Literatura, publicitat i crítica

L'editor Bernard Grasset fou el primer de llançar els llibres amb trucs de propaganda a l'estil de qualsevol altre producte. Ara, però, s'ha decantat a creure que la publicitat és perfectament inútil, i advoca per una «revalorització del talent» en un recent article de Le Temps.

Comentant-lo, F. Jean-Desthieux ha escrit:

«La publicitat literària es justifica tant com la publicitat teatral. No es pot vendre un llibre ignorat. I per tal de fer conèixer una novella nova, malgrat tot, només hi ha un sol mitjà: anunciar. Però perquè aquest faci efecte, cal no abusar-ne. Si veureu la sortida de cent obres mestres cada dia, és clar que arruïnareu el vostre esforç.»

«L'altra banda, Fortunat Strowski diu: «La crítica literària completa i corregeix l'acció de la publicitat.»

«Durant un cert temps s'ha pogut tèmper que la publicitat pagada faria nosa a la llibertat del crític, però l'exemple del teatre ha d'allunyar uns temors així, almenys per un cert temps. El teatre fa molt d'anunci: de diners, d'entrades, d'influència. I amb tot, els crítics dramàtics passen per haver restat bastant lliures. Es ben sabut que llur força ve de llur independència i que el valor publicitari d'un diari reposa sobre la confiança inspirada per llurs col·laboradors.»

«No és pas l'ajupiment de la crítica literària el que cal tèmper, sinó més aviat la seva ineficàcia. Per mantenir el seu lloc al costat de la publicitat i al costat del sistema de les seleccions, haurà d'instaurar uns mètodes més actius i més penetrants.»

Una autobiografia de Thomas Mann

En el número de juny de Die Neue Rundschau, Thomas Mann publica una curta autobiografia. Tot el que hi ha a dir d'aquest autor, els seus llibres ho contenen: les millors biografies escrites sobre ell no són més que traudes compilacions de cites, relligades i comentades. Però en aquesta autobiografia, el guanyador del Premi Nobel dona alguns detalls inédits.

Uns quants, per mostra: Els primers temes de Thomas Mann s'adreçaven a un dels seus companys de classe, que, sota el nom de Hans Hansen, fa un paper simbòlic en Tonio Kröger. Aquest company, després, es donà a la beguda i acabà miserablement a l'Àfrica.

Quan Thomas Mann anà a correus per trametre el manuscrit de Buddenbrooks al seu editor, el certificà com a valor declarat: 1.000 mares. El funcionari de Correus va riure per sota el nas, en veure-ho.

Si Thomas Mann no féu la guerra, fou perquè el metge que l'hagué de revisar era un lector seu.

El món de les formigues

Després de les abelles i les termites, Maeterlinck s'ha dedicat a les formigues per tal d'acabar el tríptic.

El famós autor ens explica les seves vacil·lacions abans d'empendre aquest tema. «D'antuvi creia la formiga—diu—massa coneguda. Em semblava inútil de repetir a propòsit d'ella uns nocions que formen part del patrimoni que adquirim des de l'escola primària i que s'arrosseguen per totes les memòries entre les restes de la batalla de les Termòpiles o de la presa de Jericó.» Però aviat tingué la impressió contrària. S'adonà que, comparat al de les abelles o de les termites, el món de les formigues és infinitament més variat, més complex, més feixuc d'enigmes. Aleshores ja no fou la pobresa d'interès del tema, sinó la gran riquesa d'aquest el que el féu vacillar.

Per la massa del públic, totes les formigues formen una sola espècie, com els gossos, subdividida en races i varietats. Res d'això: fins avui dia, hi ha sis mil espècies descrites de formigues, mentre que de termites només n'hi ha a penes sis-centes. I si hi ha moltes més espècies d'abelles que de formigues, en llur immensa majoria són animals insolidaris: només cinc-centes espècies viuen col·lectivament, mentre que aquest règim és el de totes les formigues. «Hi ha—diu Maeterlinck—un rus, una termitera, una abella, una termita tipus; mentre que hi ha tants de formiguers com espècies de formigues i tants altres costums diferents.»

La incorporació recent al català de les altres obres de Maeterlinck sobre els insectes prosseguirà fins a donar aquesta darrera?

ELVIRA A. LEWIS

MARIA TERESA VERNET: "El camí reprès", "El perill" (Edicions PROA)

Maria Teresa Vernet és un esperit ample, clar i sobretot sa.

En els seus llibres hi ha lluminositat, la llum local d'ací, la que pròpiament hi pertany, la que no està intoxicada; ens referim a les complicacions manllevades a literatures ombrívoles i torturades: la russa, l'alemanya i part de la francesa, per exemple.

L'obra de Maria Teresa Vernet està exempta de la narració depriment, estreta,

del gust d'escorcollar l'aire insà i tancat i d'escampar el pessimisme que sembla, avui, influir com una malaltia general a la nova generació, que està destinada, com cada generació que neix, a marcar un pas més endavant, és a dir, una empenya diferent i nova en la literatura.

La personalitat d'aquesta escriptora ens és un esperonament per als que desitgem veure aquest camí expedit i ens produeix una sensació de descans, de repòs, d'optimisme inexpressable; recer d'alleujament entre els llibres d'assumptes aclaparador que ens arriben de tot arreu.

Maria Teresa Vernet posseeix, a més a més de les seves altres condicions, un optimisme que és la base del seu estil ample i clar, gens estrident. Potser és a causa d'aquest seu estil que en els fets i episodis de què es componen els seus dos darrers llibres: El camí reprès i El perill, es troba un sabor de coses agradables, potser un xic untoses, com el que ens inspiren les teles delicioses de Corot.

I és que aquesta autora, sota la seva manera lluminosa de veure brillar els objectes, els transforma i els valora, amb aquell esperit tan seu i que ja hem definit, i en referir-nos als fets i episodis posem de seguida a llur costat els seus diversos personatges, polits cada un dintre el seu escenari particular. Podrà no cenyir-se a la realitat; no ens importa. L'essencial és que els seus personatges i el seu ambient corresponen a les imatges creades per aquell sentiment que predomina, tant, que potser en el primer llibre l'autora arriba a vorejar el convencional.

Tal vegada l'optimisme arriba en aquest punt a convertir-se (i a dir-se, per consegüent), irrealitat?

Hem de dir que aquesta vegada seria inexacte titllar d'irrealitat l'optimisme, perquè ens quedaria el dubte perillós d'afirmar al marge d'un equivoc, que el pessimisme és realitat.

Seria doncs un error suposar, sota les nostres mires particulars, que els éssers que Maria Teresa Vernet ens presenta en El camí reprès són essencialment irrealis o convencionals, pel fet que la peculiar manera de veure'ls de l'autora sigui indulgent, que ve a ésser en aquest cas el mateix que dir optimista. Seria un error, perquè, en acudir-se'ns aquest pensament, hem de tenir en compte que la personalitat de l'escriptor, seguint poc o molt les passes del poeta, és enterament lliure de planejar, d'inventar irreals i de presentar-nos-les després, com també les seves creences, siguin les que vulguin. I quan oblidem aquesta llibertat, de seguida ens va al pensament que Dostoiévski ens mostra aquest exemple de llibertat per a explicar la seva fe prop dels personatges que crea.

LA SOLUCIÓ DE L'AFAITATI

RAMON BES & C. A
Maquinària, Tipus, Piletatge de bronze, Tintes i utilatge per les Arts Gràfiques
Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES I PRESSUPOSTOS GRATIS

Obres completes de JACINT VERDAGUER
Acaba de sortir el volum V
Canigó - Montserrat
Preu ptes. 5
ADMINISTRACIÓ I VENDA:
Llibreria CATALONIA
Plaça Catalunya, 17 - BARCELONA

NOVETATS EN CAMISES
FITÓ
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Evitareu intervenció de mecànics adquirint una
TORPEDO 6
FORTA i RAPIDA
Una meravella de la tècnica alemanya
Albiol G. i Riera S. L.
Passeig de Gràcia, núm. 42 - Telèfon núm. 15345

EL CINEMA

BALANÇ DE LA TEMPORADA

Els grans films silencis

Cap símptoma d'esgotament en el cinema silent. Tot al contrari, la magnificència que acompanya una superba vitalitat. Això és el que constatarem en confrontar en un anterior article sobre la temporada passada, els últims films silencis amb els primers films sonors.

Certament, el cinema sembla, d'un temps ençà, incapaç d'incorporar-se mitjans nous

Els assumptes exòtics, captats amb veritat i poesia: *Ombres blanques*, *El pagà de Tahiti*.

Un entestament en la recerca de la simplicitat, a establir els valors purament humans, abandonant la complicació i la intriga: *Soledat*, *Torrents humans* i la primera part d'*El pa de cada dia*.

En la memòria de tots estan films com:

Del film de Wellmann «L'àngel pecador»

d'expressió. D'uns quants anys a aquesta banda, res no es pot aparellar en importància al que significà en altre temps la invenció del primer pla, dotar de moviment la *camera*, l'aplicació de la sobreimpressió, etcètera. Constatarem, doncs, que el llenguatge era potser ja definitivament establert i tots els seus recursos explorats. Cal concloure per tant que el cinema estava condemnat a una estabilitat morta? Res menys cert. Adhuc concedint la tesi discutible que acabem d'apuntar, la perfecció d'un instrument, lluny d'amençar la vida de l'obra, li assegura una il·limitada vitalitat.

El segle XVII veu fixada la llengua francesa, i ningú no podrà gloriarse, després, d'escriure millor que Pascal, i amb tot ja sabem la veritat. La mina resulta inexhaustible. Ningú, potser, no pot anar més enllà que un Pudovkin o un King Vidor, però es pot fer sempre de nou, sempre de nou, cada individu dient la seva paraula, el seu fet, amb aquest instrument d'engendrar imatges que és el cinema.

Els que creien que la perfecció conduiria a l'estancament han estat sorpresos. L'any passat no ens portà cap cinta—llevat del cinema rus, que venia aquí retardat—a equiparar en importància a *Variété* o *I el món marxa*, però amb tot, quina ratxa de films estimables, forts, originals...

El gènere policíac definitivament rejuenit: *La Redada*, *Una de tantes*.

Ja ho sabeu...

—que després de *Petit café*, Chevalier tornarà a treballar sota les ordres d'Ernest Lubitsch? En un film que es titularà *Monte Carlo*.

—que *El crim de Silvestre Bonnard* està en curs de filmació sota les ordres d'André Bertoneau?

—que William Powell ha passat alguns dies a la presó de Sant Quintí, a Califòrnia, per fer millor el rol de presidari que li correspon en el film *Ombra de la llei*?

—que el gran film per a la pròxima temporada d'Henry King és *Ulls delators*?

—que l'Òpera de Viena ha firmat un contracte de col·laboració amb les Òperes de l'Estat de Prússia, de Baviera i de Saxònia per a la realització de films sonors? Sembla que llur programa comprèn en primer terme l'adaptació cinematogràfica de *El Cavaller de la Rosa*, de Richard Strauss.

Amor etern, *Captaires de vida*, *L'àngel pecador*, *La dona lleugera* i tants altres que podríem citar si volguéssim convertir aquesta nota en una llista. No establim la llista, però citem almenys encara Buster Keaton, escrivim només el seu nom, que això ens evita d'escriure dos títols més. Ja sabem quins. Ells sols són un gran panegíric a favor del cinema còmic silent.

Finalment, un film espanyol: *La Bodega*.

De totes maneres, sembla que el film que més ha commogut l'opinió ha estat *Tempestat a l'Àsia*. Deixant de banda si és o no és el millor film projectat durant la temporada passada, la novetat de l'escola que l'ha construït, l'insòlit que resulta per a nosaltres la seva factura tan original, donaria per si i a bastament explicació d'aquella commoció. Les qualitats excepcionals d'aquells film han estat comentades extensament aquí mateix perquè ara ens repetim. Recordem, enfront de l'entusiasme per aquesta cinta, que nosaltres som els primers de compartir, la constatació que feia King Vidor en sortir d'una sessió de cinema soviètic. L'autor de *I el món marxa*, completament trasbalsat davant de tanta violència i veritat, afirmava la seva convicció en la superioritat de la seva tècnica. Eisenstein pensa aprendre molt a Hollywood, segons confessió pròpia.

«Magnífica presa de vestes amb mals aparells», deia King Vidor.

La nostra quasi completa ignorància de l'escola russa ens obliga, en aquest assumpte que ens apassiona, al silenci. Voldríem només recordar els que amb una evident exageració han afirmat *Tempestat a l'Àsia* el millor film existent: la marxa de John Gilbert cap al front en *La Gran Parada*, les primeres escenes d'*Albada*, la presentació del protagonista i totes les escenes domèstiques de *I el món marxa*, el paisatge d'*Ombres blanques* i tant altres moments, que ens allargaríem massa si volguéssim citar-los tots.

La nota negra de la temporada ha estat la decadència manifesta del cinema a Alemanya. Sembla que no sàpiguen què fer de tanta tècnica. Els fa una mossa tremenda. L'únic film Ufa que ens ha interessat ha estat *Retorn a la llar*. El que sorprèn més en la majoria d'ells és la manca d'humanitat, la monotonia del tipus i de les situacions. Quatre superproduccions Ufa i totes quatre amb gent d'uniforme, militars en tres d'elles! Es més fort que nosaltres! Estem tips de gent d'uniforme, com ho estem de vampiresses, de xampany i de dansings!

J. PALAU

INTERMEDIS

La innoble lletgesa

Si—segons hem vist—el cinema és bastit sobre la realitat directa, i és una mena de glorificació de la matèria nua, caldrà que formulem d'una manera ènergica una exigència de beutat. Caldrà que exigim que cada objecte sigui tan bell com sigui possible per tal que resplendeixi amb una ampla voluntat d'harmonia.

Si cada figura que projecta l'ècran ha de valorar-se per la seva pura presència física—plàstica—, aquesta exigència ha d'esser mantinguda. El plaer estètic que el cinema ofereix a la retina ha d'esser graduat per la seva perfecció material. El cinema pur—Chomette—no és més que una successió d'objectes que ofereixen una mena o altra de bellesa física.

Aquesta exigència que formulem referida als objectes té un exacte i especialíssim vigor pel que fa referència als personatges. Els actors, les actrius hauran d'esser tan bells com sigui possible. Hauran de posseir, a més, un esguard intel·ligent.

Ens cal aixecar el nostre clam d'alarma, ara precisament. Perquè un caprici comercial ha posat en circulació el nom de George Bancroft. Jo no vull pas negar a George Bancroft la qualitat d'actor que arreu li és reconeguda. Aquest actor, però—cal denunciar-ho—, fa un comerç de la seva lletgesa. Abans, fou Jannings—recordem *Tartuf*—qui esmerçà el seu art a fer marcadament repulsiu la seva figura. Recordem—en altres termes—Conrad Veidt i Lon Chaney—especialistes en rostres repugnants. Recordem la desagradabilíssima insistència amb què Erich von Stroheim fa desfil·lar rostres greixosos del més repulsiu realisme, a *La marxa nupcial*.

Vull cridar l'atenció en aquest moment que sembla presidit per una desviació morbosa del gust. Sense negar la possible qualitat artística, i la veritat dramàtica del tipus que representen aquests personatges, la transformació de la lletgesa en espectacle m'ha semblat sempre poc noble. Entre un home que exploti el seu perfil com John Barrymore i un altre que triomfi per la seva monstruosa silueta, sempre hauré de decantarme vers el primer. Ens cal una claredat llatina per a mirar tot això. Una

visió una mica hellènica del cinema, que ens ensenyi a valorar les línies nobles de cada cosa. Sense penetrar en el monstre o en l'esguerrat heroic, que ens han portat cinquanta anys de novella russa. Sense tenir cap confiança en qualsevol d'aquests Frègoli del cinema, capaça de convertir-se en la més repugnant de les criatures, per produir una d'aquelles barreges corpre-

Emil Jannings en «Tartuf»

dores del pallasso trist o del geperut.

No. El cinema ha d'esser una escola de beutat, de claredat, d'intel·ligència. Ho ha estat, ho és encara, malgrat les denúncies que hem formulat, i que provenen segurament de la tradició teatral que encara arrossega el cinema, en certs moments. No cal pas perdre l'optimisme, per tant. Una *girl* ianqui està molt més a prop de Grècia que una tragedianta italiana. Hi ha molts rostres intel·ligents entre les *stars*. Triomfs recentíssims referem aquesta afirmació. El cas per exemple d'Evelyn Brent, al rostre de la qual resplendeix una clara beutat i un noble esguard intel·ligentíssim.

GUILLEM DIAZ PLAJA

Sobre «Halleluja»

El gran director King Vidor ha realitzat amb *Halleluja* un film completament negre, és a dir, interpretat completament per actors de raça negra, al davant dels quals

Nina May Mac Kenney

cal citar la protagonista: Nina May Mac Kenney.

Vidor ha passat la seva infància a la Carolina del Sud, entremig dels plantadors de cotó. La seva conscienciositat com a director i el profund coneixement de la població dels Estats del Sud serien ja una garantia de l'esmentat film; però encara cal afegir-hi valuosos testimonis. Tot esperant que la temporada que ve ens sigui permès de veure *Halleluja*, avui donem uns comentaris sobre ell d'André Gide.

Diu així: «M'havien dit molt de bé de *Halleluja*. En veure'l, la meua satisfacció ha sobrepassat la meua esperança. Em sembla que és un film que s'adreça a la vegada a la massa i als *happy few*, que és el que tota obra d'art hauria de fer. El plaer que jo hi trobo no és precisament el que hi troba el meu veí. Hi ha aquí de què satisfer ens el cor, l'esperit i els sentits. Les imatges són belles, els actors excel·lents, el *scénario* d'una intel·ligència que us tranquil·litza.

«King Vidor ha dominat l'assumpte d'una manera prou elevada per a fer-nos sentir que el jutja, àdhuc amb certa ironia; no obstant, ens obliga a restar, ens força a restar en constant contacte amb els seus personatges, que no deixen mai d'emocionar-nos, fins al punt que les seves passions no ens semblen més belles sinó quan la nostra raó les condemna i les convenç d'absurditat.

«Fàcil a tots els paroxismes, l'heroi de *Halleluja* immiscueix l'amor místic en

PANORAMA

El nou film de Stroheim

Film d'Erich Stroheim *El gran Gabbo*? Fins a cert punt solament. *El gran Gabbo* ha estat dirigit per James Cruze, el director que tant s'ha prodigat, malauradament, però a qui devem alguna obra mestra, al primer terme d'elles *La caravana de l'Oregon*.

Però encara que Cruze hagi dirigit el film, Stroheim n'és l'autor a mitges, en dos sentits. Com a intèrpret del rol principal, la interpretació del qual marca la fesomia espiritual del film, i com autor del diàleg, ja que *El Gran Gabbo* és un film 100 per 100 parlat.

Betty Compson és la protagonista de la cinta, que comporta un *scénario* de circ i de music-hall, amb ballables i números de cant que vénen a amenitzar la monotonia que pot resultar d'un diàleg massa prolongat.

Ramon Novarro, compositor

Ara a Ramon Novarro li ha entrat la mania d'esser compositor; sembla que aquella de fer-se frare que fingué quan el *Ben-Hur*—segons informes del servei de publicitat de la M. G. M.—, no li durà pas massa.

Ramon Novarro ha compost el mateix la música de les cançons que canta en *La casa de la Troia*. Són dues; *En el meu cor i Rieu, amic, tant com vulgues*.

Ja veurem si serà qüestió de riure o de plorar quan vingui el cas de sentir-les.

Al final creiem que tots haurem d'esser accionistes de l'Associació que projecta Chaplin a favor del cinema silenciós. Hom indica com a títol probable de l'Associació: *Els afònics*. Els que tenim l'oida sana, haurem d'esser amics dels afònics, si les cançons de Novarro i altres plats sonors per l'estil que aviat ens serviran no ens reconcilien amb les cançons cinematogràfiques.

«El cavaller de l'amor»

Entre els films que figuren en la llista de represes que la Cinés projecta en els seus locals, hem vist que hi figura la cinta de King Vidor *El cavaller de l'amor*. Cridem l'atenció dels lectors sobre aquesta represa, dels lectors sobretot que ignoren que l'esmentat film és obra de King Vidor.

Res de King Vidor pot ésser-nos indiferent, perquè àdhuc quan un autor treballa a la mercè d'imposicions arbitràries, no pot dissimular del tot la seva personalitat. I aquest és el cas d'*El cavaller de l'amor*, film fet de cara al públic, particularment del públic que té John Gilbert per ídol. Efectivament, tot el film és construït a la mesura del sensacional galan, i tot convergeix a donar relleu a les seves aptituds d'amant fotogrèfic. Però a darrera, pòdeu endevinar un temperament gens menyspreable.

Cal veure com King Vidor domina l'assumpte! El mateix que Cervantes fa el millor llibre de cavalleries amb el propòsit de ridiculitzar-los per sempre més, King Vidor sembla amb aquest film haver volgut satiritzar tots els films de capa i espasa i jugar-nos una facècia monumental a l'esquena d'aquesta llegendaria figura de *Don Juan* invencible i irresistible. És impossible no veure que l'autor és el primer a pendre's en broma l'assumpte del film, i l'espectador que en surt vexat clamant la puerilitat de l'assumpte palesa amb això no haver cospat l'esperit d'humor amb el qual ha estat confeccionat el film aquest.

La realització, sempre conduïda amb gran destresa. Vestuari d'un gust exquisit, interiors fotogrèfics, multituds animades, interpretació de primera, amb Eleanor Boardman, John Gilbert, Roy d'Arcy i Karl Lane.

No oblidem que l'home que féu aquest *saint cavalleresc* portava al cap *I el món marxa*, que fou el film que féu immediatament després.

Aneu, doncs, a veure *El cavaller de l'amor*, amb la seguretat que veureu si altra cosa no un film que és l'A B C de la tècnica americana.

CATALANS!

adquiriu un

JORDIET

Val 3 ptes. Novel·tat de

CLINICA DE BEBES

6, Tapineria, 6

(Via l'aletana)

El cine mut ja no serà mut la pròxima temporada..... No desperdieu, per tant, l'ocasió de veure ara les grans pel·lícules mudes que han acimat aquest Art. CINAES per a completar la brillant sèrie de represes que ve presentant aquesta setmana, exhibirà en:

CAPITOL

CATALUÑA

AVUI, DIJOUS:

AVUI, DIJOUS:

Submarino

La Bailarina de la Opera

Príncipe Films
per Ralph Graves, Jack Holt
Dorothy Revier

Fox
per Dolores del Río, Charles Farrell

El Gaucho

El Chico

(Artistes Associats)
per Douglas Fairbanks, Lupe Vélez

Arajol
per Charlie Chaplin
Jackie Coogan (Chiquilín)

Els salons de "CINAES" es distingeixen per llur ventilació perfecta.

● JOIES
RELLOTGES

J. ROCA

Rbla. del Centre. 33
Passatge Bacardí. 2

LES ARTS DISCOS

Josep Goday, arquitecte

L'art barroc de Josep Goday és un altre exemple, després del d'Adolf Florensa, de la legítima i eficaç readaptació dels estils consagrats pel temps. Els defensors exagerats o parcials de l'arquitectura més moderna la propugnen principalment a pre- text que els estils clàssics són avui dia lletra morta. Error! Greu error d'insensibilitat. L'arquitectura moderníssima es defensen per altres raons més bones. Els estils del passat que ens han pervingut ariolats per l'èxit, no són lletra morta per a la sensibilitat moderna i són expressió sempre viva i persuasiva de lleis eternes; i llur decoració és també cristallització de sentiments que podran passar-segament semblar inexpressius o agressius a generacions o bé a individus sobrevinguts, i que en definitiva resten o reviu en llargs períodes de reestimació. És que els motius decoratius de l'arquitectura dels millors períodes concreten d'una manera inenarrable, però subtilment entenedora, certs extrems de l'arquitectura que la raó no explica, perquè el sentiment els copsa immediatament. Un capitell, una mènsula de simple decoració, l'òlic dels quals en l'economia d'un edifici són ben gratuïts i apareixen a la vista del superficial estimador d'arquitectura com elements ociosos, són allí en funció de mecànica espiritual: equilibren, clouen, subratllen o puntualitzen quelcom que no és pot ni cal precisar; són adquadament al seu lloc com l'escòcia que fa de coronisa al cim de les façanes dels temples farònics s'allargassa sense cap necessitat. Però, ultra aquesta decoració d'elements devinguts clàssics que trobem en funció de mecànica espiritual en els millors edificis de tipus acadèmic, hi ha la decoració encara més gratuïta que, copiada del diccionari decorativista de l'Escola o inspirada en ell, pot l'arquitecte afegir parasitàriament a l'interior i a l'exterior de l'edifici. Diem parasitàriament per tal de recollir la qualificació pejorativa que a aquesta ornamentació clàssica han penjat els defensors de la simplicitat arquitectònica a ultrança. Jo admeto el parasitarisme dels *grutescos*, de les rocalles, dels llambreguins, dels bucranis i garlandes, de les espirals d'api, de les paneres de flors i de fruites, de les pa-

clama aquesta indigència decorativa, jo sempre sostindré que el ciment armat admet, ni més ni menys que la pedra, la decoració escultòrica, adés emmotllada, adés tallada en la duresa de la massa. És més, l'arquitectura del ciment armat reclama, exigeix, més que l'arquitectura aparellada, l'ornamentació escultòrica, esgrafiada o pintada; és una llei natural i universal, la qual comanda tota mena d'arquitectura pobre: la

plugues, és present. En la Casa de Correus, un dels més bells edificis de Barcelona, re- trobariem fàcilment records de la casa de la Virreina, del palau Dalmases i del barroc castellà; en el pavelló municipal de l'Exposició hi ha memòria de l'arquitectura de maó i pedra de les terres més septentrionals d'Europa; i en els altres citats edificis de Josep Goday trobem un ressò de les sumptuoses cases de lloguer i de la

Casa Maternal (Les Corts de Sarrià)

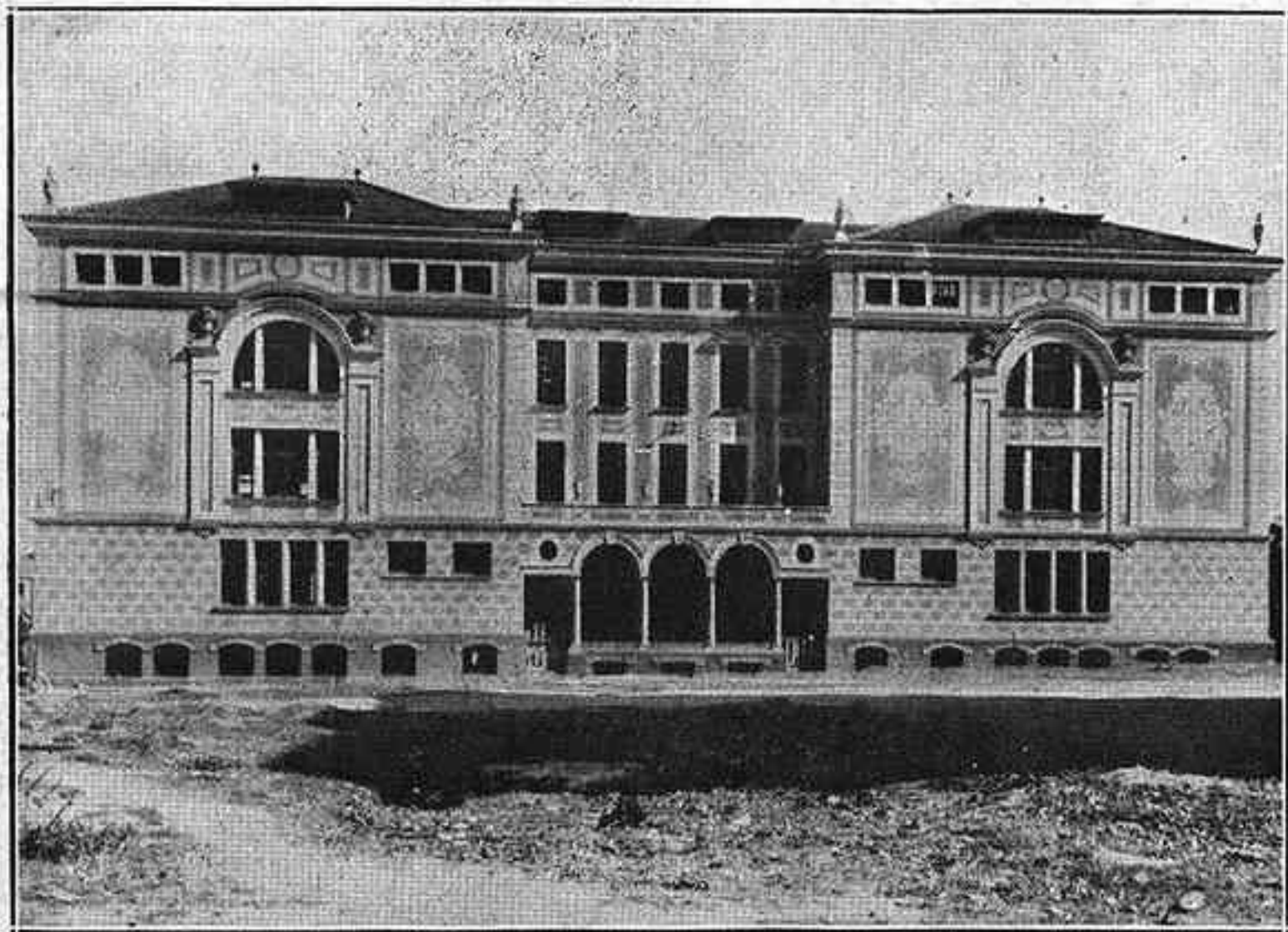
de mamposteria arrebossada, la de maó, l'opus emblecton dels romans. Aquesta, la més pobre de totes, gairebé tant com la del ciment armat, és precisament la més decorada. En canvi, és justament l'arquitectura aparellada la que més pot i deu prescindir de la decoració.

Jo sento una gran admiració per a l'a-

modesta monumentalitat dels edificis d'aquella Barcelona del segle XIX que volia ésser gran i bella i encara no tenia els capitals per a ésser-ho. Veieu com ha sabut l'arquitecte mantenir-se arrelat a les tradicions de la terra pròpia i com alhora ha sabut assimilar les suggeriments de les terres estranyes; amb quanta intel·ligència ha sabut evolucionar sense trair ni descastar-se, sense malmetre o disffressar la terra on aixecava els seus edificis. Cal apreciar el refinament de Goday en vestir les modestes arquitectures dels grups escolars i de la Casa Maternal segons la tradició nostra de l'escultura de terra cuita i dels esgrafiats.

Goday és mestre en l'esgrafiament, o més ben dit *esgarapat*, que així és com s'anomena de tot temps a casa nostra aquest procediment; els nostres acadèmics del temps de Viladomat l'anomenaven pedantescament *grafidària*. La grafidària era una de les assignatures que la nostra pre-acadèmia, el Col·legi de Pintors, imposava als fadrins que es subjectaven als exàmens de mestre col·legiat. Des del segle XVII, i qui sap si des del XVI, els esgarapats eren el gènere decoratiu aplicat a la nostra arquitectura modesta, i devia ésser una pràctica molt estesa quan el Col·legi la imposava com un ensenyament indispensable. En acabar el segle XIX l'esgarapat havia caigut tan en desús que ja ningú no l'ensenyava. Soler i Rovirosa i després Josep Triadó, artistes massa oblidats, projectaren bons encara que pocs esgarapats. Ara recentment Goday i algun altre arquitecte o dibuixant han treballat en aquest gènere, però cap arquitecte com Goday, que té admirables artistes a mà i que ha sabut salvar-ne la tradició tècnica gràcies al contacte establert amb l'únic artista-tècnic que d'aquest procediment decoratiu ens quedava, el senyor J. Pallàs, del poble de Sant Julià de Vilatorrada. Gràcies, doncs, a aquest senyor Pallàs i a Josep Goday, Barcelona torna a omplir-se de bona arquitectura modesta que l'esgarapat tradicional fa vistós i encisador sense deixar d'ésser simple. De Goday es podria dir, doncs, que, el mateix en l'arquitectura aparellada que en l'arrebossada, és el gran arquitecte del neobarroquisme barceloní; el representador d'aquell barroquisme que es caracteritzava per la seva simplicitat elegant i per no haver mai perdut de vista les lleis de l'arquitectura.

JOAN SACS

Grup escolar Lluís Vives (Sans)

relles o de les teories de *putti* i, en fi, de tot el tradicional repertori de l'ornamentació arquitectònica que en un moment donat de l'evolució de les arts aparegué com una novetat i animada d'un relatiu simbolisme que avui no ens diu res. Però, per poc que el concepte «forma» tingui valor en el nostre concepte de l'arquitectura, haurem de reconèixer que els motius incomprensibles de la decoració clàssica foren tan ben concebuts per a ésser tallats o gravats en la pedra, en el morter, en la fusta o en el metall, tan ben maridats a l'arquitectura que quan, per motius de raó o de sentiment, ens veiem obligats a decorar poc o molt l'arquitectura, trobem que hi conjuguen bé. Bé en tota l'accepció del mot, sempre que entenguem referir-nos a una bona arquitectura, a un arquitecte subtil, intel·ligent i destre. No hi fa res que uns delíns, o uns tèrmen, o unes cariatides o unes draperies estilitzades en el segle XVI o en el XVII avui no ens diguin res en si mateixes si en tal lloc escauen, si arriuen, enriqueixen o gracilitzen un moble o una arquitectura. Només per prejudici de la modernitat, podem restar impassibles o moure'ns agressivament davant aquesta decoració parasitària.

Hi ha encara un altre poderós motiu per a defensar la supervivència de la decoració clàssica, per a transformar-la paulatinament en reestilitzacions successives o bé, si s'es prou fort per aquesta gesta, per a crear de cap i de nou una moderna gramàtica decorativa. I aquesta raó és la següent: sempre hi haurà un esperit decorativista; sempre hi haurà gent que amara la retòrica i la decoració i que ho preferirà a la simplicitat. La posició austera i la posició exornativa de l'arquitectura són transposició de dues posicions psicològiques que la humanitat experimenta en tots els plans de l'esperit.

Es possible, doncs, que si l'arquitectura del ciment armat va accentuant la tendència a la simplicitat exagerada i comunica a l'arquitectura aparellada aquesta mateixa mania renunciadora, es produeixi aviat una esbojarrada reacció decorativista, una mena de xurriguerisme com el de Gaudí i d'altres arquitectes barcelonins de la fi de segle. Tant com la tendència a la misèria ornamental triomfés, seria així mateix de tèmper la reacció ornamentista. Contràriament al que hom predica, que el ciment armat re-

quitadura de Josep Goday perquè sap tan perfectament ajustar-se a aquesta llei natural de l'arquitectura. En aquest arquitecte, un dels més grans de l'actual renaixement arquitectònic català, la finor de concepció i l'equilibri que aconsegueix en la realització de les seves obres són virtuts doblement estimables pel que impliquen d'heroisme, si es pot dir així. Ja està bé, per exemple, que dintre una bona tradició arquitectònica els arquitectes es vagin succeint amb discerniment i bon gust; però quan l'arquitecte neix d'una escola de desorientació, de barbàrie i de mal gust, com li succeí a Goday, i ha de revoltar-s'hi, i retrobar pel seu propi esforç aquella bona tradició perduda, la gesta aleshores pot ben qualificar-se d'heroica. En el cas de Goday, de Florensa, de Falguera, de Vilaseca i d'algun altre dels nostres arquitectes neoclassicistes, l'heroisme ve encara determinat per la resistència a un altre peyll que no està pas en el passat, sinó en el tuur, com aquell qui diu: la resistència a la temptació de simplicitat de les noves escoles engendrades pel monolitisme del ciment armat. Res més fàcil per a Goday i per a tot altre arquitecte que posar-se a projectar a la moda de la indigent arquitectura. Goday hauria àdhuc pogut alternar les formes clàssiques amb les formes simplement cúbiques de l'arquitectura dita d'avanzada, i així recollir l'aprovació i el profit dels partidaris de les dues maneres arquitectòniques. Però Goday ha resistit i ha persistit essent pel damunt de tot arquitecte; o potser no ha hagut de resistir gens. Ell es troba prou ben armat per a reinstaurar sense angúies ni neguits i amb la més gran puresa els estils clàssics, com en la Casa de Correus i en la torre del senyor Joaquim M. de Nadal; o bé per a reestilitzar l'arquitectura tan barcelonina dels esgrafiats, com és el cas de la Casa Maternal o del Grup Escolar Lluís Vives; o per a referir amò esperit modern la no menys barcelonina arquitectura de terra cuita decorativa, com la que reeixí en el Grup Escolar Milà i Fontanals; Goday és apte àdhuc per a crear, partint dels estils i dels mètodes constructius tradicionals, noves formes arquitectòniques, com, per exemple, en el bell pavelló municipal de l'Exposició de Montjuïc.

En la torre del senyor Nadal el record de l'antiga torra de la Nena Cases, que sorgeix a mà esquerra de la carretera d'Es-

ELS DISCOS

MUSICA SIMFÒNICA

Ara que els editors de discos donen en llurs publicacions molt d'interès a la música simfònica, els programes presenten més varietat que no assueixen ni els mateixos concerts. El discòni amatent pot seguir de casa seva estant les interpretacions que donen les més cèlebres orquestres, de les obres simfòniques de totes les tendències i escoles.

Darrerament i amb simultaneïtat s'han publicat obres d'autors ben representatius: Bach, Strauss i Dukas.

Del gran cantor de Leipsic, el *Pasacaglia* en do és de les obres que no sovintegen en els concerts, i és estrany, puix que és de les més profundes i consruada amb més línies d'una grandiositat immensa. En el disc i per art de Hlokowski, aquest gran director sona amb tota la seva volada. No es pot endevinar, a través del gramòfon, de quins mitjans es val aquesta orquestra de Filadèlfia per a obtenir els efectes d'expressió que assoleix. Els seus discos són d'una sonoritat especial que aviat encomana a l'oient la sensació de realitat d'un concert. Però no és tot això; hi ha també la perfecció de virtuos dels instrumentistes i l'autoritat del seu director.

Una marca alemanya de recent introducció en el nostre mercat, «Polydor», ens ofereix una versió del poema simfònic de Strauss *Don Juan*, que interpreta l'orquestra de Teatre de l'Estat de Berlín sota la direcció del mateix Ricard Strauss. Heus aquí uns discos que poden ésser d'un gran valor informatiu per a demà: conèixer el pensament de l'autor en l'execució de les seves obres, i més en aquesta, que restarà com la més representativa de la música de Strauss. Tot i la joventut de l'autor en escriure-la, és l'obra més suggestiva i que aviat dominà l'auditor en forma irresistible. Informada, com tota la producció de Strauss, per un sensualisme amable dels seus temes a estones força banals, amb tota la seva tècnica pomposa i exuberant, s'amotia al disc sense dificultat; l'edició, ben cuidada, mostra ben clarament totes les sonoritats de què és plena l'obra.

D'un dels compositors més destacats de la nova escola francesa, Paul Dukas, es publica el seu *Scherzo: L'aprenent de bruixot*, una de les obres que més sovintegen en els concerts d'aquí. La interpretació de Toscanini amb l'orquestra de Nova York és ben distinta de les que aquí acostumem a escoltar. El moviment és animat en forma insospitada i el ritme ben marcat van molt bé per accentuar el caràcter fantàstic d'aquesta obra.

La fantasia que amb temes de Clavé va formar N. Manent, sembla feta més per a reduïts conjunts que per grans orquestres, amb les quals cal servir-les amb més recursos, puix que les fàcils melodies de Clavé, en ésser transportades a l'orquestra, no resistirien tampoc una instrumentació complicada. En el disc sonen bé, essent aquesta fantasia un compendi de les més populars obres del músic-poeta vuitcentista.

J. G.

Pasacaglia en do menor, Bach.—Orquestra simfònica de Filadèlfia.—Cia del Gramòfon A B 580,381.

Don Joan, poema simfònic, R. Strauss.—Orquestra del Teatre de l'Opera.—Polydor 66002/3.

L'aprenent de bruixot, Scherzo, Dukas.—Orquestra Filharmònica-sinfònica de Nova York.—Cia del Gramòfon A B 579. *La Euterpense, Manent, Clavé.*—Orquestra simfònica del Gramòfon. Cia Gramòfon A F 325.

Estadístiques

El fervent discòfil D. E. Inghelbrecht ha donat, en una conferència recent, alguns detalls curiosos sobre el director d'orquestra davant el micròfon.

Un dels trossos més instructius de la seva conferència conté una estadística molt interessant. Comparant entre ells els discos de *L'aprenent de bruixot* enregistrats successivament sota la direcció de Paul Dukas, d'Albert Wolff, de Toscanini, de Gaubert i del conferenciant ell mateix, Inghelbrecht ha mostrat que les variacions de moviments podien assolir una amplitud realment inesperada.

El metrònom els xifra d'una manera im- placable. En la introducció, Wolff marca la negra amb punt a 40, mentre que Toscanini la marca a 54. Al començ del *scherzo*, la diferència entre els dos directors és de 104 a 138. Al moment en què l'esombra es trenca, entre la interpretació d'Inghelbrecht i la del director americà mostren una gran separació: 66 i 92, respectivament.

L'execució que seguí aquestes variacions encara és més curiosa. Els moviments de Toscanini són d'una llibertat paradoxal. Quan es pensa en l'autoritat d'un mestre així i en la seva influència sobre el públic i els professionals, és qüestió de preguntar-se com Dukas arribarà a fer comprendre als filharmònics americans quines foren les seves intencions en escriure el cèlebre *scherzo*.

Seria útil de tenir, de cada partitura important, una execució tipus conforme a la voluntat de l'autor per tal que les traduccions dels virtuoses no alteressin gaire greument els textos originals.

Fidelitat d'enregistrament

Els caps d'Estat desfilen d'un a un davant el micròfon, a fi de deixar a la posteritat alguna al·locució lapidària. Després de Jordi V. Albert I ha pronunciat un discurs davant el micròfon, a l'Exposició d'Anvers.

Però en pocs casos tant com referint-se al que es diu davant el micròfon té millor aplicació la frase «Res no es perd». El disc que Polydor havia posat a frec del rei dels belgues ha registrat tots els sorolls que formaven una aureòla sonora a l'eloqüència real. Així es pot pensar que molts dels alts personatges que ocupaven la tribuna d'honor estaven refredats, amb els inevitables i inoportuns atacs de tos. Més encara, quan Albert I parlà en el seu discurs de la majestat del riu Escalda, ressonà un estornit.

Però aquests detalls, lluny de perjudicar la fortuna del disc, n'augmenten encara el valor, donant-li l'atmosfera veritable del discurs que conserva.

Reproduccions d'Art Escultòric

VENUS GENITRIX
Museu del Louvre (París)

LA VENUS GENITRIX i centenars d'altres reproduccions directes de l'estatuària clàssica, grega o llatina i motius ornamentals de to s els estils i èpoques, constitueixen les nostres galeries d'art. Disposem d'extenses col·leccions de bustos, estàtues, imatges, reülles, làmpares, aplics, pedestals, etc., i articles per a la decoració de jardins, tals com gerros, testos, bancs b'olladors, etc. per harmonitzar en cada cas amb el caràcter del conjunt.

Demaneu catàlegs il·lustrats de jardins

LENA, S. A.

Rosselló, 238 juní P. de Gràcia - Barcelona

—La dona m'ha dit que no torni a casa sense dur-li peix...

—Pobre amic meu! Així és una manera com una altra de treure't de casa.

(Dimanche Illustré.)

—Vuit francs la dotzena d'ous, i un de torna que farà tretze.

—Deu-me aquest, per ara; ja em quedaré la dotzena un altre dia.

(Dimanche Illustré.)

—Us heu fixat en aquella senyora així i aixà?... Quants anys li faríeu?...

—No ho sé pas... però n'aparenta el doble.

(Dimanche Illustré.)

**Els mobles
d'oficina més
bons, elegants
i barats**

**Demaneu catàleg que
enviem gratuïtament**

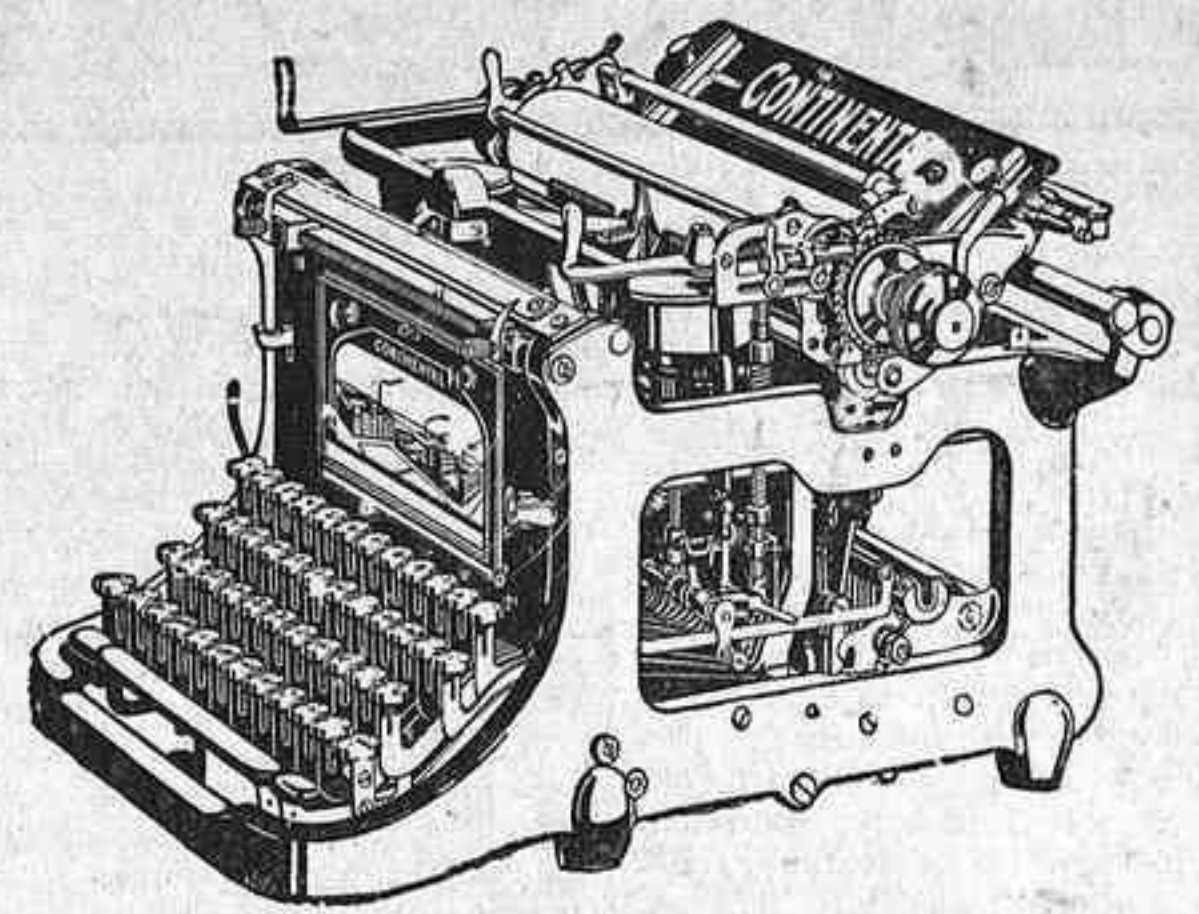
ORBIS

Marca Registrada

Descomptes especials per a ajuntaments i col·legis

F. FERRER AYMAR

Clarís, 5. - BARCELONA. - TEL. 19763

**La millor màquina
Fabricació europea**

**Gran taller
de reparació
de màquines
d'escriure**

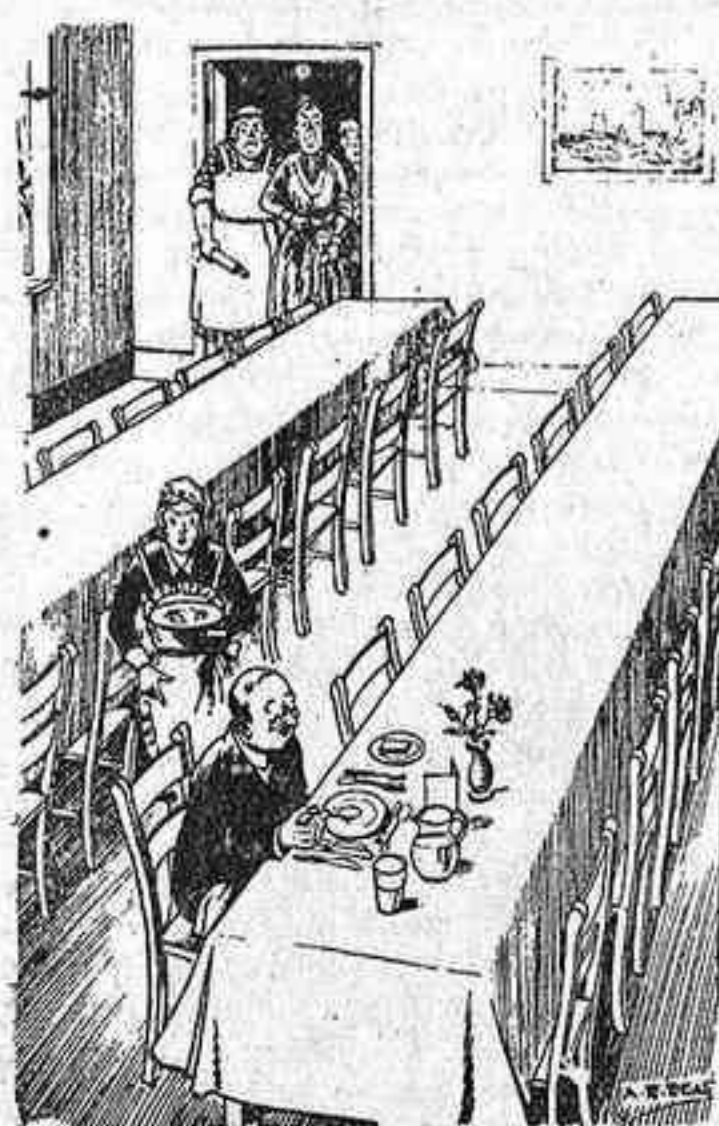
**Venda de paper
carbó, cintes i
altres accessoris**

—Quin temps més ximple, tan variable!
(Saturday Evening Post.)

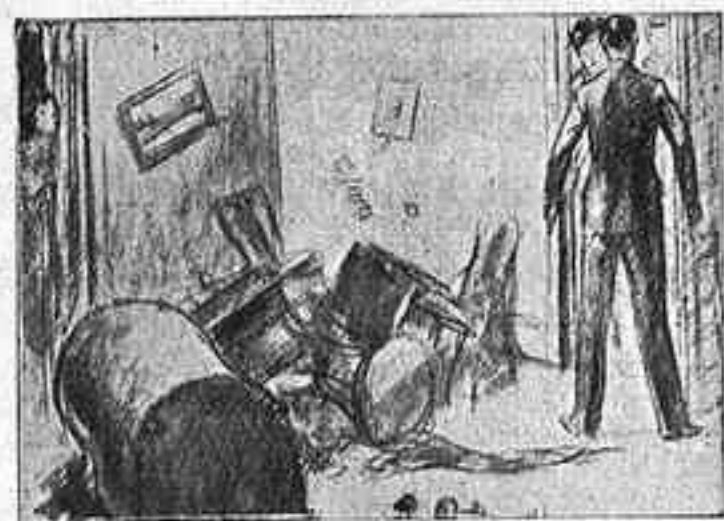
—Al meu pare l'han retratat.
—Això no és res. Al meu li han pres les
empremtes digitals.
(London Opinion.)

ELS HEROIS DE L'ESTIU
L'home que no ha volgut anar a la
fontada.
(The Passing Show)

L'escriptor refusat, a l'ombra de Conan
Doyle, que dicta llibres des de l'altre món.—
Només això faltava, la competència dels
morts!
(Giovedì.)

—Ja poden tornar-se'n. No passa res; la
dona i jo que estem parlant...
(Saturday Evening Standard.)

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 16018
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cintura abdominal. — Models moderns
Cotilles Ortopèdiques
per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena
Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRE
que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia. Impotència (en totes les seves manifestacions),
memòria, verigues, fatiga corporal, tinnitus, dispènia nerviosa,
pal·liditat, sistèmica i local, insomni, etc. en general, tots els casos
fats els tractaments orgànics que tinguin per objectiu l'origen esgotament
nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivre,
més que un medicament són un element essencial del cervell, m' d' l' tot el sistema nerviós, regenerant
el vigor sexual prou de l'elit, e m' erent la salut i pot mantenir la vida i l'eficàcia especialment als
esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que venen amb treball excessiu, tant físics
com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de càrrec, financers, artistes, comerciants, industrials,
pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivre, tots els esforços o
exercicis fàcilment i disposant l'organisme per resistir i resistir a qualsevol mal de resultat, arribant a l'ex-
trema vellesa sense violència l'organisme amb energies prou de la joventut.

Basta prendre un flascó per aconseguir-se'n

Venda a 5'30 ptes. fàcil, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica
Sòl 1'00 c. carrer del T 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament
i tractament d'aquestes malalties.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Cor-
cubion (Corunya) :: OXIGEN 99,9% DE PURESA, Fàbriques
a Barcelona i València :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a
Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNÈSI i FERRO
SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de la cotó
i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris
i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOME-
TRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

**AIGUA
DE ROCALLAURA**

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis
àtica (mal de pedra), Bronquitis parso-
quimatosa, Neftritis crònica, es curarà
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidora general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, V. SALMERON, 193

Useu pel cap

Loción ViVina

Enforteix el cabell

No cura calvos,
però els evita.

Farmàcia: Escudillers, 61